

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Dom. XVII. post Pent. Lect. 27. bipar. Magister quodest mandatum magnum in lege? 1. pars docet quare hoc mandatum dilectionis dicatur magnum vel maximum. 2. quid sit Deum diligere ex toto corde, &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

4. Verbum Dei audiendum. Uterius, quid est sabbatho manducare panem cum Domino, nisi panem doctrinae sacrae eo die sumere cum sapore & aviditate, vel legendo quippiam pium, vel audiendo Dei verbum? Hic nimirum est cibus animae, haud negligendus eo die. Si per septem dies pro corporali cibo labor impenditur, curvel una hora pro spirituali non infumetur? Centum *ex sexaginta horas habentis hebdomadae, unam ^{ex} solam horam sibi segregavit Deus, ^{ex} hanc ad huc in opera saecularia, ^{ex} ridicula, ^{ex} conventicula infumit inquit S. Chrysol. hom. de Euch. tom. 3.* Horam dicit illam qua admittitabat verbis Dei, vel liturgiam celebrabat, cui omnes volebat interesse, tamquam horae quam Deus elegerat sibi. Haec est hora de qua dici potest illud: *Si vocaveris sabbatum pellicanum, ^{ex} Janitium Domini gloriosum, ^{ex} glorificaveris eum, tunc delictaberis super Domino.* Felix igitur qui palato purgato, & sapido manducat cum Domino panem sabbatho, panem Eucharisticum, panem Verbi divini, panem orationis sanctae, quo reficitur & fortificatur anima, ut possit transire ad Sabbatum aeternum.

Lier: 27. DOMIN. XVIII. POST PENTECOST. bipart. Magister, quod est mandatum magnum in lege, *ex* Math. 22.

PAR: I. Cur mandatum dicitur magnum. Christus Dominus advenerat tamquam Magister de caelo coelestis, ut quae audiverat a Patre, nota nobis faceret. Eius vero doctrina varientata fuit, cum a Saduceis, tum a Phariseis & Legi peritis. Saducei, qui non credebant resurrectionem mortuorum (de qua frequenter Christus locutus fuerat) adduxerunt ad eum mulierem, quae nupta fuerat septem viris, inquiruntque cur ipsam ex septem futura sit uxor in resurrectione? Hoc confutat & confundit Christus brevi responso: *Erratis, nescientes scripturas, neque virtutem Dei. In resurrectione enim neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei in caelo.* Pharisei autem intelligentes quod silentium imposuisset Saduceis, conveniunt in unum, & interrogavit unus ex eis legis Doctor tentans eum: *Magister, quod est mandatum magnum in lege?* At illa Jesus: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Existimabat Christum quippiam additurum praeter vel contra legem, sed categorice ei respondet Christus, & silentium veraciter responsione ei imponit. Nec solum ipsi, sed etiam aliis omnibus exploratoribus suis? Interrogat enim: *Cujus filius sis Christus?* Cumque omnes respondissent esse Filium David. Replicat: *Quomodo ergo cum David Dominum vocas?* At illi non poterunt ei respondere; & ex illa die nemo fuit ausus eum interrogare. Haec est summa Evangelicae narrationis.

Sed videndum est, cur vocetur mandatum istud specialiter *Mandatum magnum?* Equidem mandata omnia magna sunt; a magno Deo & Domino procedentia, ab eodem tamquam a vero & magno

Judice requirenda; magnisque sunt poenis afflicendi; quae illa transgressi fuerint, sicut & magnis praemiis qui illa diligenter observaverint. Quae propter dicit: *Tu mandasti mandata tua custodiri nimis;* hoc est, summa diligentia, summoque studio. Nec sine emphasi est illud expressum, *Custodiri nimis.*

In primis colendus nimis ac metuendus est is qui mandat, cum sit suprema Majestas Dominus: sic ergo ad praecipientem sic nostra veritas consideratio, vult sua mandata custodiri nimis.

Uterius, si attendamus ad ipsa mandata, ita omnia vult observari, ut nec minimum velit praeteriri, quia qui offendit in uno fit omnium reus: immo adeo arcte illa observari mandat, ut potius mortem velit subire, quam unum ex illis violari. An non hoc ipsum est mandare mandata custodiri nimis?

Deinde vult ut tota vita a primo rationis usu ad extremam usque spiritum oberventur; si ergo tempus adeo prolixum exacte observationis confideret, etiam merito dices: *Tu mandasti mandata tua custodiri nimis.*

Denique, consideratione verte ad gloriam aeternam obervantibus promissam, vel ad aeterna supplicia violentibus comminata, & hac consideratione rursus poteris dicere Domino: *Tu mandasti mandata tua custodiri nimis.* Utinam dirigam te meae ad custodienda ei diligentissime tota cordis directione & con e tione. Et iterum dices: *Beatus vir qui timet Dominum, in omni ad id quod voluit nimis.* Quid est, in mandatis eius volentis, nisi in mandatis Domini complendis non solum omnem adhibebit curam, sed etiam omnem habebit complacentiam. Cur ita? Quia nimirum probe agnoscit Dominum: mandasse mandata sua custodiri nimis.

Sed licet verum sit de omnibus mandatis, quod magna sine obijam dicta, tamen per excellentiam & aeternam illam hoc mandatum de dilectione dicitur magnum, & maximum, & primum. Hujus redemus aliquot rationes.

1. Est, quia illud mandatum est de virtutum omnium maxima & sublimissima, ceterorumque origo, scilicet de charitate, sic quae omnes alae virtutes sunt aridae & inanes, quandoquidem ipsa sola eis de vitam & animam, succumque & alim entum instat nutritis & radicis. Sic fides mortua est sine charitate. Si fides iustificare dicitur, ut corda purificare, hoc intelligitur de fide per charitatem & dilectionem operante, a qua accipit vitam & vim vivificam. Propterea: *Qui non diligit manet in morte.* Item: *Si habeam fidem in ut montes transferam, sine charitate nihil sum.* In hanc sententiam tendit illud Gregor: hom. 27. in Evang. *Sicut multi arboris rami ex una generantur radice, sic multa virtutes ex una generantur charitate: nec habet aliquid virtutatis ramus boni operis, nisi manserit in radice charitatis.* Sicut ergo corpus sine anima corpus quidem est, sed:

Psalm. 119.
Omnia mandata Dei magna.
Psalm. 119.
Cur mandatum dilectionis maximum.
1. Ioan. 2. 1. Cor. 13.

sed vitam non habet, nec operationem, aut perfectionem sibi congruam: ita fides & aliae virtutes sine dilectione dicuntur mortuae, informes, imperfectae infufoiosa ad gloriam & meritum. Vnde dixit S. Bernardus: *Cassitas sine charitate lampas est sine oleo: Tolle oleum, lampas non lucet. Tolle charitatem, cassitas non placet.* An n. si ergo merito mandatum hoc maximum dicitur, quod de dilectione profertur, quandoquidem sine illo reliqua nihil sunt, nec impleto aliorum mandatorum Deo gratia esse valeat, sine impleto hujus primi mandati, quod non solum ordine, sed & dignitate & necessitate primum esse censetur? O charitas & dilectio; tu es summa actionum omnium bonarum, salus mortuorum, finis celestium preceptorum, mors criminum, vita virtutum, virtus pugnantium, palma victorum, causa bonorum meritum, praemium perfectorum; dicebat B. Prosper lib. de vita contempl. O Charitas & dilectio, tu es Mater & Nutrix omnium Angelorum & electorum, omniumque perfectorum; quia Seraphinos generas, Apostolos procreas, Martyres efficias, Confessores producis, sanctificas Sacerdotes, consecras Nazaraeos, Virgines geminas, electos omnes coronas! Ergo prima est & maxima filia Altissimi, mandatumque de illa datur primum & maximum, maxime ad Deo requirendum, maxime ab hominibus curandum, maximam pacem in hac vita, maximamque gratiam cordibus ingenerans si observetur; maximam vero pacem pariens si contemnatur.

2. Cur maximum mandatum dicitur quod dilectione Dei fertur, est, quia hoc mandatum omnia alia continet, & hoc impleto omnia alia mandata adimplentur. Hoc postmodum insinuat Dominus dicens: *In hoc universa lex pendet & Prophetae.* Totum enim quod lex mandavit, vel Prophetiae moverunt, in una charitate complectitur, quandoquidem quicquid in scripturis continetur, a principio Genesis usque ad finem Apocalypsis, ad hoc tendit ut Deus diligatur. Immo quaecunque a sacris Doctoribus exarata sunt volumina, quaecunque a Cathedris pronuntiantur, quaecunque in exhortationibus vel privatis vel publicis proponuntur; ad idem omnino spectant: Finis enim omnis praecepti & omnis doctrinae est charitas. Igitur de hoc mandato dilectionis idem possumus dicere; quod Apostolus: *Verbum abbreviatum fecit Dominus super terram.* An non verbum abbreviatum merito pronuntiaveris, quod duobus verbis totam Christi doctrinam abbreviat, simulque continet universam legem; universamque Prophetarum doctrinam & sapientiam?

Hoc videtur Dominus voluisse insinua: e. B. *Charitas Germani*, cui quondam in spiritu dixisse legitur: *Cum volueris recitare Pater noster, accipe semper profundamento. Fias voluntas tua, ex reliquo autem totius Scripturae hanc sume vocem, cui tanquam fulcro continuo innitaris; Diliges, Huius*

inmens, prompte, secure, recta ambulabis sine errore: nec eges alia luce, nec alio Duce. Voluit scilicet Christus ei significare totam perfectionem consistere in hoc verbo; *Diliges*; & in hoc, *Fias voluntas tua*, hoc est, in charitate & divinae voluntatis adimplentione. Nempè charitas reliquas virtutes habet sibi connexas, vitiaque omnia eliminat à corde, in quo domicilium fixerit. Hinc dicitur *1. Cor. 13. Virtus patientis est, benigna est: non amulatur, non inflatur, non agit perperam, non est ambitiosa, non quaris quae sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congruet autem virtuti.* Vides ne quomodo alias secum virtutes attrahat, & animis nostris insinuet Patientiam, Benignitatem, Humilitatem, Mansuetudinem, Puritatem cordis, Gaudium veritatis? An non etiam ex eodem Apostoli dicto colligis, quomodo vitia excludit his virtutibus adversantia? *Non amulatur*, inquit Apostolus, *nec agit perperam*; sic invidiam excludit, improbitatemque & malitiam in multis regnantem. *Non inflatur, nec est ambitiosa*; sic excludit superbiam & arrogantiam, quia contenta est suo loco, & humilitatem fovet omnino loco. *Non quaris quae sua sunt*; sic expellit avaritiam & cupiditatem. *Non irritatur*; sic propulsiat iram, docetque mansuetudinem. *Non cogitat malum*; sic docet cordis puritatem, & in amore munditiae mentem solidans, omne odium maculans eruit. *Non gaudet super iniquitate*, quia omni carens suspitione prava, & candore plena compatitur, alieno malo, nec illo delectatur. Denique, *Omnia credis*, iugo fidei suaviter animum inclinans: *Omnia speras*, quae Deus promittit, quia non diffidit amant: *Omnia suffert & sustinet*, quia malo tolerando hujus vitae expectat cum patientia bona aeternae vitae.

His quoque conformiter S. Aug. epist. 52. docet, quomodo in vera Dei dilectione quatuor virtutes cardinales contineantur, ubi sic ait: *Adhaerere Deo per amorem est Prudentia, quia prospexit adhaere bono quod non amittatur. Est fortitudo, quia fortissimè adhaere bono unde non avallatur: Est Temperantia quia castissimè adhaere bono ubi homo non vorummpatur. Est iustitia, quia rectissimè adhaere bono cui merito subiiciatur.* Addit ibidem alia ratione declarando: *Diligendo eligere Deum. Prudentia. Nullis inde aversi molestis, Fortitudo est. Nullis illecebris desistere, Temperantia est. Nulla superbia ab eo excidere, iustitia est.* Ex his ergo satis constat, quam merito magnum hic dicitur mandatum dilectionis; & quomodo verum sit quod dicit Apostolus, *Plenitudo est dilectio*; & rursus quomodo sit vinculum perfecti omnis: colligans hominem cum Deo perfectione, colligans etiam virtutes, & omnes illas in Deum dilectum ordinans, ita ut propterea dixerit S. Augustinus de Civit. lib. 15. c. 22. *Nihil aliud est virtus quam ordo amoris, sive amor ordinatus.*

3. Cur maximum dici possit mandatum de dilectione reddi potest, quia est universalissimum, & omni

1. Cor. 13.

Rom. 13.

Rom. 13.

*Quid uer-
ter salissi-
mum.*

Deut. 30.

& omni statui ac conditioni maxime congruum, maximeque necessarium; ita ut nullus cuiuslibet conditionis se ab illo excusare possit, aut difficultatem aliquam pretereire. Unde de illo mandato verum est illud Mandatum quo ego precipio tibi, non supra te est, neque presertim possum, nec in celo situm, ut possis dicere: Quis nostrum vult in caelum ascendere, et deferat illud ad nos, & auferamus atque opere compleamus? Neque trans mare possum ut dicas: Quis ex nobis poterit transfricare, & ad nos deferre, ut possimus facere quod praeceptum est? Sed iuxta te est sermo in ore tuo, & in corde tuo. Solum requiritur ut cor tuum Deo tuo offeras, quod in tua est potestate, & caelum hoc pretio emere poteris. Si Deus ad gloriam adipiscendam, scientiam multam requireret, multi se excusarent, quia ingenio rudes & illiterati. Si pro illa multa opes impendenda, & in elemosynas eroganda forent, iam pauperibus pes non foret. Si solum jejuniis, austeritatibus, gravibusque laboribus se excusaret. Tale ergo pretium constituit, quo nemo possit carere si velit, ipsam scilicet Dei dilectionem, a qua nec infirmus, nec rudis, nec pauper & abjectus sese excusare valeat, ideoque mandatum de dilectione maxime est & universalissimum. Tantum enim potest diligere pauperulus & idiota, quantum dives, potens & sapiens. Tantae gratiae & amoris divini capax est ovium vel porcorum Pastor, quantae gratiae & amoris capax esse potest vir dignitatis & scientia sublimis.

Audi hac de re S. Bonaventurae Doctorem Seraphicum. In quodam colloquio spirituali dicebat ei B. Agidius Frater laicus. *O quam felices vos qui multa scientia praeediti estis: illa enim plurima vobis suggerit quibus Deum laudare potestis. At nos illi vobis: & idota quid agemus? te* respondet S. Doctor: *Non est quod conquararis Frater, sola enim sufficit dilectio.* Repliat S. Agidius. *An ergo potest illiteratus & rudis ita Deum diligere, sicut tu qui multa scientia est adornatus?* Respondet Bonaventura. *Immo vero muliercula simplex & pauper aequo potest Deum diligere, ac sublimis Theologiae Doctor.* Ad haec in spiritu exhilaratus B. Agidius cum fervore caput exclamare. *O simplici & pauperula mulieris agnoscente gratiam Dei, & illum amare ex toto corde, & aequo magis apud Deum potioris esse ac Frater Bonaventurae.* In hac vero verba ex plenitudine spiritus esumpens, tribus continuis horis in raptu & extasi permansit. Huic ergo scientiae amoris ab omnibus opera danda est, quia iuxta amoris mensuram anima in coelo locum sortitur sublimem, ita ut plerumque simplicitatis magne praecessori sint sapientia admirabiles, & sobrietas praereminens. Sed & sola illa scientia hic reddit animum felicem sine amore Dei non nisi cordis sentitur miseria & inopia. Quapropter dicebat S. Aug. *Quid est quod amari te jubens a me & mineri mihi ingentes miseriae si non amem te? Parva ne est ista miseria amari te? Omnes igni*

hac in re inopes iuvat Dominus adquirendum hoc aurum amoris, quod solum cor dilare potest, dum dicit illi qui pauper erat & miserabilis & nudus: *Suadeo tibi emere a me aurum ignitum, ut Apoc. 1 locuples fias.*

Videndum nunc nobis est, quid sit Deum diligere toto corde, tota anima, totis viribus tota mente, tota virtute, tota fortitudine, hac enim verborum forma nobis dilectio praecipitur in variis locis sacrae scripturae. Cum vero hic loquendi modus totalem dilectionem cordis, mentis, animae, virtutis nostrae requirens & inculcans, anxietatem valeat etiam fidei corde ingenerare, & opinionem multas ingerere huic precepto, vel nunquam, vel vix satisfieri, explicemus hac breviter aliquot propositionibus.

Dicendum ergo primo, simpliciter loquendo, unum idemque haec omnia significare, sed hanc repetitionem fieri ad majorem energiam, ut tanto magis inculcetur homini haec dilectio adeo necessaria, & tanto profundius eius cordi illa imprimatur, quae omnium fons est & origo honorum in hominibus & Angelis. Neque vero aliud hic censetur praecipere Dominus, nec aliud scripturae ita sic expressae designare, quam Deum diligendum sincero corde, hoc est, sincero affectu, sinceramque voluntate, ita ut cor & affectum sic Deo conlecremus, ut non demus ejus partem demoni, nec peccato amoris Dei contrario. Porro amor Dei & gratiae ejus contrarium est omne peccatum mortale; unde non potest in anima consistere peccatum mortiferum cum amore Dei, non plus quam lux cum tenebris, vita cum morte, arca Dei cum idolo. Diligendum ergo Deus est toto corde, ex tota anima, ex tota mente, quia non fide, nec partim diligendum est; sed vere & sincere, & ita integrè, ut amor Dei sic cor & animum occupet, ut idolum peccati mortiferi nullum unquam in eo locum inveniat. Qui in peccato haerent, & volunt simul servire Deo, eumque se diligere afferunt, cor suum dividunt, & gravissime falluntur, dum autem tantum lectulum cordis amorem Dei cum peccato posse simul continere. Coangulatum est stratum, & Pallium cordis ita breve est, ut haec simul continere nequeat, alterutrum excidere necesse est. Animate templum ita sanctum est, ut idolum peccati non compatiatur, non pluiquam Arca Dei Dagon Philistinorum idolum.

Sic explicatum hoc praecipuum quis difficile nimis existimabit, cum nihil aliud requiratur ad Deum diligendum ex toto corde, quam ut eum sic diligamus, ut nihil ejus amoris praeponeamus, aut contrarium faciamus, sive ut ejus amorem pluri faciamus, quam omnia alia, quae potius parati sumus perdere, quam Deum mortali peccato offendere, & ejus gratiam & amorem delerere? Hoc nempe est amare Deum summe apprehensivè & affectivè, ut loquuntur Theologi. Si quisquam vidcat

Ps. 1.

1. Cor. 13.

1. Cor. 13.

1. Cor. 13.

1. Cor. 13.

videat se affectu quodam ferri erga filios vel parentes, divitias vel honores, in animo tamen suo firmiter statuit se nec propter parentes, nec propter opes & honores, nec propter bona quaelibet huius seculi velle Deum deserere, non nimium angatur: conetur interim quod potest hac omnia subternere divino amori, & sic secutum se reddat. Quinimo potest fieri quod quis filios teneris diligit quam Deum, interim appreciative plures Deum diligit, & sic de divino huius precepto non adverteatur; quia ob Filii amorem, divinum haud vellet prætere mandatum & honorem.

Quis dubitet quin tenerimè Abraham Isaac filium suum diligeret, tum quia in senectute genitus, tum quia unigenitus erat, in quo solo spes successio? Ut interim probetur eius amor, an amori divino illum præponeret, dicitur ei: *Tolle filium tuum unigenitum quem diligis Isaac, & offer eum in holocaustum.* Res plane difficilis dum dicitur: *Tolle filium,* Patrum enim amor in filios facit ut etiam ante filios mori optent. Res difficilior dum unigenitum tollere oportet & interire. Res difficilissima tollere & unice dilectum tollere, eumque qui Patris est unicuique gaudium & oblectatio, unde & Isaac nominatur: hoc est risus & lætitia. Quid, quod propria manu illum sacrificare, imò in cineres totum redigere iubetur, ut sit in holocausto? Hæc omnia interim specialiter representantur Abrahamæ, ut ejus probetur amor erga Deum: an forte tenerimè filii amorem Dei mandatio & amori præponat? Absit. Licet enim filium diligit tenerimè, Deum tamen toto amat corde: unde mox se accingit ad obediendum, in singulis admirabile amoris divini exemplum exhibens.

Sic *Susanna* vitam suam & honorem valde diligit, interim senes illi in concupiscentiam exardescentes, potentes sunt ei vitam & honorem eripere, diffamando, accusando, condemnando ad mortem. An interim amorem vite & honoris, Dei amori præferet? Absit. Deum ipsa diligit tota anima, toto corde: quapropter ait sibi melius esse incidere in manus hominum, quam in conspectu Dei sui peccare, illiusque gratiam perdere.

Non abfamiliariter & *Ioseph* sollicitatus à Domina sua ad impurum amorem, tandemque in periculum infamiae, carceris, mortis adductus, mavult omne istud discrimen subire, quam propter vitandam infamiam carcerem, mortem peccato se asfringere. Sic probavit se Deum toto corde amare, dum ejus amorem vult omnibus præponere. Quicumque ergo ita se gerit, ut malit omnia perdere quibus afficitur, quam Deum, sciat se Deum sincere diligit, & hoc præceptum adimplere. Sic adimpleverunt Martyres omnia terrena blandimenta, omnia tormenta pro amore Dei contemnentes, vitamque suam ac sanguinem oppignorantes.

Dicendum secundo, etiam per hoc præceptum nos admoneri, ut diligamus Deum amore, quan-

tum fieri potest, perfecto & ardenti, (secundum possibilitatem hujus vite & vite) & ita omnem conatum nostrum, omneque studium conferamus ad hunc amorem acquirendum. Diligendus itaque est Deus toto corde; tota anima; tota mente. totis viribus & fortitudine; ita scilicet, ut tota nostra cogitatio sit in ejus amore; tota nostra operatio propter ejus amorem, tota vite nostre regula ejus amori conformetur, tota nostra intentio ad hunc semper advigilet, ne dilectio nostra ad aliud, quam ad ipsum referatur. Hinc dicebat S. Bernardus lib. de dilig. Deo: *Diligam te, Deus meus, pro dono tuo & modo meo; minus quidem justo, sed non minus posse meo, non enim possum ultra quid passum, potero vero plus, cum plus donare dignaberis, nunquam tamen prout dignus haberi.* Sic etiam S. Thomas, singulas partes explicans hujus precepti, ait: *Diliges ex toto corde,* id est, ex tota voluntate, ut scilicet in omnibus totam intentionem, quæ cor exprimitur, in eius obsequium & amorem dirigamus. *Ex tota mente,* id est, toto intellectu, quem totum Deo subiciamus. *Ex tota anima,* ita ut omnes appetitus, qui per animam notantur, ad normam lætitiæ hujus legis componamus. Denique *ex tota fortitudine aut virtute,* ut omnia exteriora opera (quæ nomine virtutis & fortitudinis significantur) eidem conformemus.

Mentio hoc præcepto unusquisque monetur divine gratiæ cooperari, & studium ac conatum suum exercere in amorem Dei perfectum & ardentem. Nec enim, ait S. Augustinus, a quem est, ut filii huius seculi, filii noctis & tenebrarum, serventur desiderio & studio diligant, & quarant res perituras, & fugitivos honores, quam nos servi Dei, imò & filii, diligamus Deum nostrum, per quem facti & redempti sumus, qui etiam pro premio amoris, celestes nobis & æternas promittit divitias, ac seipsum fructione perpetua. Aperiat ergo oculos unusquisque, & consideret negotiatorum hujus seculi sollicitudinem, studium, fervorem, pro rebus perituris, cum quibus sunt ipsi perituri, & ignaviam suam condemnent, quod longe faciat minus pro amore Dei. Hinc Thomas à Kempis lib. 3. c. 9. *Promittit mundus temporalia & parva, & servitius ei aviditate magna; ego promitto summa & æterna, & torpescunt mortalium corda. Quis tanta mihi cura servit, quanta mundo & dominis eius servitur? Erubescet, servus piger & quarulose, quod illi paratior res inveniantur ad perditionem, quam tu ad vitam. Gaudent amplius illi ad vanitatem, quam tu ad veritatem.*

Sic S. Xaverius Apostolica charitate succensus deplorare solebat, & dicere, se magna affici confusione & pudore, quod negotiatores citius in lapiniam penetrasent ad dividendas merces viles & perituras amore lucri, quam ipse ad dividendas merces celestes amore Dei.

Dicendum tertio, quod perfectio & plenitudo hujus dilectionis divinæ ex toto corde & tota mente

Divina gratia cooperandi.

R. 391

Gen. 22.

Mat. 23.

Gen. 22.

R. 5.

in altera vita solum habebitur. Ibi dilectio actualis in suo gradu perfectissimo habebitur, & in continuo actu; quia ibi nullum impedimentum, nulla discontinuatio, ibi amor perpetuus, & nullus finis amoris. Ibi amor est velut quidam circulus aeternus, per optimum, ex optimo, in optimo, inenarrabili conversione circumiens, ut loquitur S. Dionysius. In hac vita autem impossibile est, ut Dei amor ita cor possideat, ut omnem affectum extraneum, quia multiplex cura huius vite variam mentis dissipationem involvit, ab actuali Dei amore detrahentem. Concupiscentia quoque continuo rebellans in sua eam impedit perfectione, estque viscus quidam & pondus spiritualium pennarum impediens animam ad perfectum amorem in Deum volandum. Hoc voluit dicere S. Augustinus, dum dixit hoc præceptum de dilectione Dei, non nisi in altera vita adimplendum, in sua scilicet perfectione omnimoda.

Nilominus Deus quibusdam electis tantum infundit dilectionis gratiam, ut, quantum fieri potest, moraliter loquendo, in hac vita Deum perfectum amorem diligant, de quibus sic loquitur S. Gregor. hor. 34. in Evang. Solo aternitatis amore passuntur, cuncta temporalia mente transcendunt, amant & ardant, atque in ipso suo ardore requiescunt: amando ardent, loquendo & alios amore accendunt: Quid nisi ipsos: Seraphim dixerim, quorum cor in ignem convertitur lucet & urit?

*Exempla
periculis
Deum diligenti.*
In Solilo.

Talis fuit S. Augustinus, qui ideo depingitur cor suum gestans in manu rubicundum, & flammans, (quali esset tubus incombustus) sagitta amoris transfixum. Sagittaverat in eum Dominus, & amoris perfecti jaculo transverberat cor eius, ita ut ei audeat fidenter dicere: Scis, occultorum cognitor Deus, quod calo & terra & omnibus qua in ea sunt, tu mihi accepitor, tu mihi amabilior. Anno te, Deus meus, amore magno, magisque amare cupio: da mihi, ut amem te quantum volo, quantum debeo, ut tu sis semper tota meditatio mea. Tu mediter per diem sine cessatione te sentiam per soporem in nocte, te alloquar spiritus & motus mea inderesse.

Talis etiam fuit S. Franciscus, qui ideo sacris stigmatibus à Christo insignitus fuit exterius in carne, & ardore Seraphico intus in corde, dum contemplationi vacaret in Alverni monte, ut cognosceret amator Christi se non per martyrium carnis, sed per incendium mentis, totum in Christi amorem transformandum, ut loquitur S. Bonaventura. Vnde & hæc frequens fuit ejus oratio: Absorbébas, Domine, mentem meam ignita & melliflua vis amoris ab omnibus qua sub celo sunt, quia amore amoris mei tanta pars dignatus es, & in ligno crucis dignatus me mori.

Talis fuit & ipse Bonaventura, qui & inde Seraphicus Doctor dictus est, quia lucebat & ardebat, & alios amore mirò accendebat. De ipso dicere possumus, quod non solum cor, sed & verbum eius, quasi ignis, & quasi facula ardens erat. Vnde & ipse

frequenter sic orabat: Transfige, dulcissime Domine Iesu, medullas & viscera anima mea saluberrimo amoris tui vulnere sanctissimaque charitate, ut liqueat & liqueat anima mea solo temper amore & desiderio tuo. Te esuriam, te sitiam, te quarat, te inveniam, te medietur, te loquatur propter te omnia operetur cum dilectione & delectatione, cum facilitate & affectu, cum perseverantia. Tu solus semper sis spes mea, divitiarum, gaudium, pax & tranquillitas mea, suavitas & odor, portio & possessio, thesaurus in quo immobiliter sit radicata mens mea & cor meum.

Talis quoque fuit S. Dominicus, totus amore ignitus, aliosque, igniens a dore simili, ipse enim poterat idem dicere, quod Dominus: Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut ardeat? Propterea cum eum mater utero gestaret, visa est sibi gestare caulicem ore faciem præferentem, & orbem totum illius facis flamma concremantem. Propterea etiam, cum interrogaretur unde hauriret divinas illas & ignitas conciones, quibus plebem mirè in amore Dei accendebat, respondit: Mem ex alio libro eas haurio, quam ex libro Charitatis. O verè amatorem Dei, o perfectum Charitatis discipulum!

Talis fuit etiam S. Carolus Borromeus, in cuius nativitate lux & flamma celestis cubiculo matris parentis incubuit, deflagans lucem sapientiae & flammam charitatis, qua Ecclesiam etiam illustraturus. Vnde & S. Philippus Nerius, cum eum quodam die videret & amplecteretur humillimè, vidit & sensit flammam quandam lucidam ex ejus corde de ore proficientem celestis amoris indicem: quem amorem sibi à Deo in perfecto gradu communicatum, zelo & opere indefesso in his quæ Dei gloria concernebant, jugiter commoventur.

Talis denique & ipse S. Philippus Nerius fuit, cui præ ardore amoris divini è corde prodentis costa quadam cordi proxima loco mota fuisse asseritur; ita ut corde per amoris sese dilatante, poterit dicere cum Propheta & Rege: Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum. Quod quidem in ipso factum fuisse, refertur non solum spiritualiter & in mente, sed etiam corporaliter & secundum literam, in cordis & costæ quadam dilatione. O amoris efficacia! O mira eius potentia!

Inter mulieres quoque magnum numerum possemus recensere earum, quæ admirabili divina amoris ardore toto orbe celebres factæ sunt. Inter has S. Catharina Senensis excellit, quæ per quandam cordis sui commutationem cum corde D. Iesu admirabilis effecta fuit. Item nostro seculo S. Theresia, quæ ab Angelo jaculo quadam aureo & igneo in visione transfixa, supereminens divini amoris effectus, perferent. Item S. Clara de Monte Falco, quæ in corde omnia Passiones. Dominicæ instrumenta divinitus impressa gestavit. Sed his & innumeris aliis prætermittis, in unam S. Catharinam de Genua oculos conjice, quæ præcedente sculo

Luc. 12.

Psal. 115.

EADEM DOMINICA.

Lect. 28. bipartita.

Diligis proximum tuum sicut teipsum. Matth. 22.

PARS I. Cur hoc præceptum simile primo. R. 2.

MERITO pronunciat Dominus secundum istud mandatum esse alteri simile. Primum quidem, quia est mandatum ejusdem virtutis, ejusdem scilicet charitatis: nec enim alia charitas est quæ diligit Deum, alia quæ diligit proximum, sed una & eadem diligit Deum propter se, & proximum propter Deum. Unica enim est charitas, sicut una est fides, & una spes. Habet ergo charitas duos præcepta, quasi duos pedes, quibus ad Deum currit, ut loquitur S. Augustinus in Psal. 73. ubi ait: Pedes tui tua charitas est. Duos habet pedes, noli esse claudus. Qui sunt duo pedes? Duo præcepta dilectionis Dei & proximi. Istis pedibus currit ad Deum. Imò quia non solum ambulat, sed etiam quadam ratione volat anima diuina, hæ sunt duæ alæ, quibus celeritè fertur & securitè in cælum, hæ sunt duæ pennæ columbæ in Deum volantis. Pennæ charitatis Dei planè aureæ sunt: pennæ quas ministrat charitas proximi, quasi deargentatæ sunt. Denique, duo præcepta charitatis sunt velut duo brachia, dextrum finitimumque, quibus strictissime sibi coniungit & complectitur anima Deum suamita ut sicut Sponsa de Sponso cælesti, sic & Sponsus de Dilecta sua dicere valet: La-

va est sub capite meo, et dextera illius adplexabitur me. Cant. 2. R. 2.

Secundo, propterea dicitur hoc mandatum simile primo, inquit S. Chrysostr. hom. 72. in Matth. quoniam hoc illud inducit, & ab illo rursus munitur & perficitur. Dilectio nempe Dei inducit dilectionem proximi, estque illius causa & origo. Item dilectionis Dei præceptum munitur & perficitur per præceptum de diligendo proximo, quia, ut dicit S. Augustinus tract. 17. in Ioan. Dilectio Dei prior est ordine præcipiendi. Neque enim qui præcipit tibi dilectionem illam in duobus præceptis, prius tibi commendat proximum, & postea Deum, sed primo Deum, postea proximum. Tu autem, quis Deum non videt videt, diligendo proximum promereri quem videt, & purgat oculum ad videndum Deum, dicente S. Iovanne: Qui non diligit fratrem suum quem videt, Deum quem non videt, quomodo potest diligere? Hæc ille, itaque inchoatio charitatis, in Dei dilectione est; perfectio charitatis per dilectionem proximi acquiritur. Similia ergo sunt præcepta, & sese mutuo adjuvant: nam ignis amoris divini ad proximum amandum cor accendit, amor quoque proximi hunc ignem fovet & adauget. Hic est spiritus duplex istæ, quem & Elias cum ejus pallio in gradu perfecto participavit, spiritus scilicet dilectionis Dei ignis, & spiritus dilectionis proximi perfectæ, sive spiritus zeli ardentis salutis proximi.

Tertio, hoc mandatum dicitur simile primo. R. 3. Yyyy tum

culo Ecclesiam amoris divini luce admirabili & flamma inexplicabili illustravit. Ita in Deum perfecta totius cordis dilectione ferebatur, ut afferret se malle in inferno esse sine peccato veniali quam in Paradiso cum unico veniali. Rationem hanc subiecit. Quia sola reflexio ad hanc imperfectionem Amori meo Aeterno ingratis, mihi quidam foret intolerabilis infernus. Unde & pro elogiō sibi familiari affimebat, vocem hanc PVRITAS. Quia volebat Amorem suum erga Deum ita purum esse, ut nihil terræ, nihil mixtum haberet proprii interesse. Ea propter asserbat se lubenter passuram omnes penas Purgatorii, omnesque penas inferni, cum omnibus simul junctis penis omnium martyrum pro amore Dei, si ejus accederet voluntas. Optabat sibi ferventissimo desiderio omnia corda omnium hominum, omnes voluntates Angelorum, omnem amorem omnium Beatorum & Electorum, ut hæc omnia simul amore juncta posset divino sacrificare Amori in holocaustum perfecti amoris. Deniq; deæem annis continuus passus est indicibile martyrium interitus in anima & omnibus animæ potentis, ut ipsamet asseruit; quia vim & imperium amoris penetrantis usque ad medullas & compages, usque ad divisionem animæ experiebatur. Unde dicere solita erat: Corpus quidem meum continuo afficitur martyrio, sed longe alio martyrio afficitur anima mea, nec pro toto Paradiso carere vellem unico grano huius supplicii, quia sic vult amor. Hunc amorem non satis potens explicare, vocabat modo Amorem vulnositatem, modò Amorem crucifigentem, modò Amorem mortificantem, & omnes passiones interimentem, modò Amorem omnipotentem & deificantem, elevantem animam supra omnem creaturam. Certè adèb sublimiter de divino amore differunt, ut vix plene ullus intelligat, nisi qui didicerit idioma amoris.

Vide eius vitam.

Conclusio.

TU, Domine, qui jubes te amari à nobis toto corde, totà animà, totà mente, da quod jubes, quia tu fons es & origo omnis amoris. Tu Charitas es, Deus meus, Charitas quidem per essentiam, Charitatem infundens cordibus nostris per participationem virtute Spiritus Sancti. Da igitur nobis gratiam te amandi, te redamandi, qui prior dilexisti nos, & quidem immeritos, in te & in meos. Da ut te propter te ad amemus, quia summa bonitas es & pulchritudo, summa sapientia & potentia, summa gloria & perfectio, amabilis in te, amabilis per se, amabilis per omnia. Fac ut non partim amemus te, sed ex toto corde & totà animà, nullam partem amoris da mihi aut peccato communicantes, ut possideas totum cor nostrum, & nos illud in te possideamus, possimusque in veritate tibi illud dicere. Tu es Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.

Rational. Evang.